

APLINKOS IR PAVELDO SAUGOJIMO SAJŪDIS

į.k. 304585020, el.p.: info@apss.lt, tel.: +37065658394
Šv. Jono Nepomuko g. 13, Trakai

Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos direktoriui Vidmantui Bezarusiui

Nuorašas: kultūros ministrui Mindaugui Kvietkauskui

DĖL PAKRUOJO GAISRINĖS (U. K. 30734)

2019 m. gruodžio 10 d.

Kreipiamės dėl Pakruojo gaisrinės (u. k. 30734) tvarkybos darbų. Šis Pakruojo rajono sav., Pakruojo sen., Pakruojo m., Laisvės a. 10 esantis statinys Kultūros paveldo registre buvo įregistruotas 2005 m. balandžio 19 d. (iki įregistravimo buvo įrašytas į kultūros vertybių sąrašą, Nr. S 1072). Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. ĮV-190 „Dėl Nekilnojamųjų kultūros vertybių pripažinimo saugomomis“ šį objektą nuspręsta saugoti **viešam pažinimui ir naudojimui**. Nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo 19 str. 2 p. nurodyta, kad **viešam pažinimui ir naudojimui saugomuose objektuose draudžiama** „1) naikinti ar kitaip žaloti nekilnojamosios kultūros vertybės pase nurodytas vertingąsias savybes“; 3 p. nurodyta, kad „Nekilnojamosios kultūros vertybės pase nurodytoms viešajam pažinimui ir naudojimui saugomo objekto ar vietovės neištirtoms dalims galioja šio įstatymo 17 straipsnio reikalavimai“, o tai reiškia, kad draudžiama „be institucijos, atsakingos už apsaugą, sutikimo atidengti autentiškas vertybės pase pažymėtas netirtas saugomas dalis ar elementus, atkasti netirtus pastatų rūsius...“; 19 str. 4 p. nurodyta, kad „Viešajam pažinimui ir naudojimui saugomoje nekilnojamojoje kultūros vertybėje draudžiami vertingąsias savybes naikinantys statybos darbai: kultūros paveldo objektą pritaikyti kitiems, negu nurodyta nekilnojamosios kultūros vertybės pase, naudojimo būdams; padidinti saugomų statinių naudojimo intensyvumą, pristatyti priestatus, papildomus aukštus, įrengti naujas mansardas, formuoti naują planinę struktūrą ir kitaip naikinti autentiškumo požymius.

2015 m. rugpjūčio 31 d. Kultūros paveldo departamento (toliau – KPD) Pirmoji nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo taryba patvirtino Nekilnojamojo kultūros paveldo objekto vertinimo Akta Nr. KPD-RM-2246, kuriame buvo nustatytos ir išsamiai aprašytos šios vertingosios savybės: **tūris, aukštų išplanavimas, fasadų architektūros tūrinės detalės, konstrukcijos**.

2018 m. rugsėjo 10 d. KPD Šiaulių skyriaus vedėjas R. Budrys pasirašė Kultūros paveldo objekto individualaus apsaugos reglamento tvirtinimo aktą Nr. LRŠ-114, kuriuo buvo patvirtintas 2018 m. rugsėjo 10 d. Kultūros paveldo objekto individualus apsaugos reglamentas Nr. IRŠS-1. Šio reglamento II skyriaus **Paveldosaugos reikalavimai** skirsnio **Kultūros paveldo savininkas, valdytojas ar naudotojas privalo** punkte Nr. 8 nurodyta „Gaisrinės pastato tvarkybos darbus vykdyti Lietuvos Respublikos įstatymų bei teises aktų nustatyta tvarka“, o punkte Nr. 9 nurodyta, kad „rengiant Gaisrinės pastato tvarkybos darbų projektus siekti, medžiagų ir darbų technologijų autentiškumo, istorinės komplekso struktūros išlaikymo, jo architektūrinio pobūdžio, vengti imitacijos“. Reglamento skyriaus **Kultūros paveldo objekte draudžiama** punkte Nr. 3 nurodyta: „remontuoti, rekonstruoti, ardyti ar griauti pastatą nesuderinus su už paveldo apsaugą atsakinga institucija“.

Primename, kad 2019 m. lapkričio 13 d. asociacija „Aplinkos ir paveldo saugojimo sąjūdis“ (toliau – APSS) raštu kreipėsi į KPD direktorių Vidmantą Bezarą ir informavo Lietuvos Respublikos kultūros ministrą Mindaugą Kvietkauską, nurodydama, kad „yra nugriautas valstybės saugomas kultūros paveldo objektas – Pakruojo gaisrinė (unikalus kodas Kultūros vertybių registre – 30734), esanti Pakruojo mieste adresu Laisvės a. 10. Prašome išsiaiškinti, kas atsitiko, o jei tai, ką matome nuotraukose, yra vandalizmo rezultatas – imtis adekvačių veiksmų, t. y. nubausti asmenis, atsakingus už valstybės saugomo objekto nugriovimą, o užsakovus įpareigoti jį atstatyti pagal apmatavimus. Prašytume informuoti apie tyrimo rezultatus ir priimtus sprendimus.“

2019 m. gruodžio 6 d. APSS gavo KPD direktoriaus V. Bezaro pasirašytą raštą Nr. (1.29)2-2646 „DĖL PAKRUOJO GAISRINĖS (U.K. 30734)“, kurio rengėja yra KPD Šiaulių skyriaus vyriausioji specialistė K. Stonienė. Rašte nurodyta, kad „Pakruojo gaisrinės (unikalus kodas Kultūros paveldo registre 30734) valdytojas – Pakruojo rajono savivaldybės administracija įgyvendina 2018 m. parengtą ir patvirtintą Pakruojo gairinės (u.k. 30734), Laisvės a. 10, Pakruojo m., Pakruojo r. sav. tvarkybos darbų (remonto ir restauravimo) projektą. Darbai vykdomi pagal projektą.“

Deja, KPD nematė reikalo pateikti suinteresuotai visuomenei išsamesnę informaciją, kuri paaiškintų, kodėl trijų saugomo pastato sienų nugriovimas ir mūrijimas iš baltų silikatinių plytų (tai matyti nuotraukose, pateiktose su APSS 2019 m. lapkričio 13 d. raštu) yra vadinamas restauravimu: nėra aišku, kokie tyrimai buvo parengti prieš nugriaunant gaisrinę ir koku būdu KPD užtikrino šio paveldo objekto vertingųjų savybių ir autentiškumo išsaugojimą, suderindamas Pakruojo gaisrinės **tvarkybos darbų (remonto ir restauravimo)** projektą. Negalime atmesti ir prielaidos, kad visa tai daroma neatlikus būtinų objekto tyrimų ir apmatavimų.

Įvertinę nuotraukas, kuriose užfiksuoti 2019 m. lapkritį Pakruojo gaisrinėje (u. k. 30734) vykdyti darbai, Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių įstatymo reikalavimus tvarkybos darbams, vykdomiems viešajam pažinimui ir naudojimui saugomuose kultūros paveldo objektuose, siekiant išsaugoti saugomas objekto vertingąsias savybes, o taip pat reikalavimus, nurodytus KPD Šiaulių skyriaus 2018 m. rugsėjo 10 d. patvirtintame šio kultūros paveldo objekto individualiame apsaugos reglamente, turime pagrindo abejoti, ar tai, kas daroma su Pakruojo gaisrine, galima vadinti restauravimu. Todėl prašome konkrečiai atsakyti į šiuos klausimus:

1. Kokie buvo atlikti Pakruojo gairinės (u. k. 30734) architektūriniai ir konstruktyviniai tyrimai, kuriais vadovaujantis buvo parengtas **tvarkybos (remonto ir restauravimo)** projektas?

2. Koku būdu patvirtintame **tvarkybos darbų (remonto ir restauravimo)** projekte buvo numatyta išsaugoti objekto autentiškumo požymius ir nustatytos valstybės saugomo objekto vertingosios savybės, tokios, kaip, pvz., medžiagiškumas, konstrukcijos fasadų, apdaila ir kt.?

3. Su lakonišku KPD 2019 m. gruodžio 6 d. raštu Nr. (1.29)2-2646 „DĖL PAKRUOJO GAISRINĖS (U.K. 30734) buvo pateiktas priedas su 2 nuotraukom. Prašome paaiškinti pirmąją (viršutinę) iš šių nuotraukų: kur dingio gairinės buvusių durų angos sąramos dalis su įrašu „Pakruojo ugniagesių d-jos STOGINĖ“? Prašome nurodyti, kur ji saugoma ir kaip **remontuojama ir restauruojama?**

4. Prašome nurodyti, kuris KPD darbuotojas suderino šį Pakruojo gaisrinės (u. k. 30734) **tvarkybos darbų (remonto ir restauravimo)** projektą.

Asociacija „Aplinkos ir paveldo saugojimo sąjūdis“

Lina Leparskienė